

KOOSLUSTE SEIRE

RANNIKUMAASTIKUD

Rannikumaastike seire eesmärgiks on määratleda rannikumaastike elupaikade looduslik mitmekesisus ning hinnata inimtegevuse survet rannikuelupaikadele. Rannikumaastike seirealad on valitud nii, et need esindaksid kõiki eesti erinevaid rannatüüpe. Võimalusel on arvestatud sellega, et seireala hõlmaks ka rannikuseire ja teiste riikliku keskkonnaseire alam- ja allprogrammide vaatlusalasid.

PÕLLUMAJANDUSMAASTIKUD

Põllumajandusmaastike seire eesmärgiks on fikseerida erineva intensiivsusega põllumajanduskultuuride kõlvikuline struktuur ja analüüsida selle teisenemist koos kõlvikute ökoloogilise seisundi näitajatega ning siduda saadud andmestik teiste keskkonnaseire andmetega nende paremaks tõlgendamiseks. Seirealad on valitud arvestades maastikulisi ja administratiivseid rajoone, looduslikke tingimusi ning põllumajandusliku tootmise iseloomu (ekstensiivne ja intensiivne põllumajandus).

MULLAELUSTIK

Mullaelustiku seire eesmärgiks on iseloomustada inimtegevuse mõju mullastikule ning hinnata muldade bioloogilist kvaliteeti. Seirealade valikul jälgitakse, et esindatud oleksid nii looduslikud rohumaad, inimese poolt nõrgalt mõjutatud rohu- ja põllumaad (söötis alad) ning inimese poolt tugevasti mõjutatud rohu- ja põllumaad (haritav maa, kemikaalidega töödeldud alad).

TOLMELDAJATE SEIRE

Tolmeldajate seire käigus jälgitakse võimalikult pika aja vältel tolmeldajate populatsioonide arvukuse ja tolmeldajate liikide leviku dünaamikat. Hinnatakse püünispesades pesitsevate tolmeldajate liigilise mitmekesisuse muutusi sõltuvalt kooslustes ja maastikes toimuvatest muutustest.

Esmakordselt kuulus riiklikku seireprogrammi kiililiste seire. Seire eesmärgiks on kiililiikide arvukuse ja liigilise koosseisu uurimine ja eelpool mainitud näitajate muutumine ajas. Eraldi tuuakse välja kaitsealuste ja EL loodusdirektiivi kuuluvate kiililiikide näitajad.

Vaatluse all kasutati kiilide poolt kõige enam kasutatavat ruumi, mis ulatus nii kaldalähedase vee kui kalda kohale.

OHUSTATUD TAIMEKOOSLUSED

Ohustatud taimekoosluste seire hõlmab loopealsete, nõmmede, pärisaruniitide, luhaniitide, rannaniitide, arumetsade, rabade ja madalsoode ehk Natura2000 taimekoosluste seiret. Seirealadeks on valitud nii inimõjuga kui ka inimõjuta taimekooslusi. Taimekoosluste seisundit on uuenenud meetodi järgi hinnatud alates 2005. aastast, mis ei anna veel võrreldavaid tulemusi.

RANNIKUMAASTIKUD

aruanded

ÜLDHINNANG

2007. aastal olid vaatluse all Rammu, Võsu, Keibu ja Harilaiu seirealad, kus eelnev seire viidi läbi 1996. või 1997. aastal. Et tavaliselt maastikumuutused nii lühikese ajaga ei toimu, siis suuri muutusi nii maakatte, maastikuprofilide kui ka taimestiku osas vahepealse perioodi jooksul ei esinenud. Nähtavamad on muutused seirealade nüüdisrannal, kus toimus enamasti setete ärakanne, kuid kohati ka maa juurdekasv. Taimekooslustes on kohati muutunud dominantliigid, maastikuprofilide liiginimekirjades väljenduvad muutused vaid mõningate üksikute uute liikide registreerimises või mõne liigi kadumises.

TÄHELEPANU VAJAVAD FAKTID

Rammu

- * 20. sajandi jooksul on oluliselt vähenenud kuivade nõmmerohumaade esinemisala (40%lt 28%ni).
- * Maastiku profiiljoon veidi muutunud nii lõuna- kui ka põhjarannas.
- * Tähelepanuväärne on haruldase pikalehise härmiku (*Racomitrium elongatum*) leid maastikuprofilil teisest punktist. Seda samblaliiki pole varem Rammu saarelt leitud.
- * Võrreldes 1997. aasta andmetega on suurenenud metsamaa osakaal, seda peamiselt männikultuuri sirgumise arvelt, mis on kaasa toonud rohumaade vähenemise.

Võsu

- * Domineerib metsamaa, mis 20. sajandi jooksul on siiski vähenenud.
- * Võsu I maastikuprofilil esines pilliroo servas madalal liivavallil rikkalikult helviksamblaid
- * Intensiivse tallamise tõttu on samblarinde liigiline koosseis vähenenud kümnelte liigilt 1996. aastal viie liigini 2007. aastal.

Keibu

- * 1996. aasta andmetega võrreldes märgatavaid muutusi ei esine. Ühtlustunud on metsa alustaimestik. Suurimad muutused Keibu maakattes jäävad 20. sajandi esimesse poolde, kui vähenes oluliselt liivikute ja rohumaapindala ning suurenes metsasus.

Harilaiu

- * Enamik elupaikade kontuure on säilinud ning nende seisund on hea.
- * Mõnevõrra on mere murrutuse tõttu vähenenud valgete luidete (2120) ja hallide luidete (2130) pindala.

- * Vähekindardunud alal on peamiselt 2007. aasta tormiga tekkinud hulgaliselt luitehangesid.
- * Ei leitud enam väga haruldast sammalt punast tetraploodonit, mida leiti 1997. aastal
- * Leiti kolm haruldast samblaliiki.

TEEMAKAARDID

🚩 Rammu, Võsu, Keibu ja Harilau seirealade paigaseline struktuur 2007. aastal

LISAINFO

🚩 [Urve Ratas, Reimo Rivis, Elle Puurmann. Maastikud maa ja mere piiril. Eesti Loodus 5/2002](#)

PÕLLUMAJANDUSMAASTIKUD

aruanded

ÜLDHINNANG

2007. aastal teostati põllumajandusmaastike seiret Assamalla, Jõgeva, Porijõe ja Saare seirealadel. Seire käigus määrati ja analüüsiti erineva intensiivsusega põllumajandusmaastike struktuuri muutusi, analüüsiti põllumajandusmaastiku maakasutuse intensiivsuse, struktuuri ja ökoloogiliste seisundi näitajate (mulla mikroorganismid, vihmausside arvukus, tolmeldajad) vahelisi seoseid ning jälgiti kimalaste kui looduslike põhitolmeldajate olukorda Eesti põllumajandusmaastikel.

Peamised muutused seirealade kõlvikulises struktuuris puudutasid metsamaid ning heina- ja põllumaid. Metsamaal esinesid üleminekud leht- või okaspuumetsast segametsaks, sega- või okaspuumetsast raiesmikuks, põõsastikust lehtpuumetsaks ja söödist põõsastikuks. Heinamaa osatähtsus vähenes põllumaa arvel. Põllukultuuridest kasvatati suurimal pinnal ristõielisi (rapsi), teised enim põllupinda leidnud kultuurid olid nisu ja oder. Söötis maade pindala oluliselt ei muutunud.

Põllumajandusmaastike kimalaste seire tulemusi mõjutas tugevasti mais ja juunis valitsenud erakordselt soojad ilmad, mistõttu arenesid kimalaste pered kiiresti ja suguisendid ilmusid juba juuni lõpus. Kimalaste arvukus ja liigirikkus oli 2007. aastal madalam kui varasemate aastate keskmine.

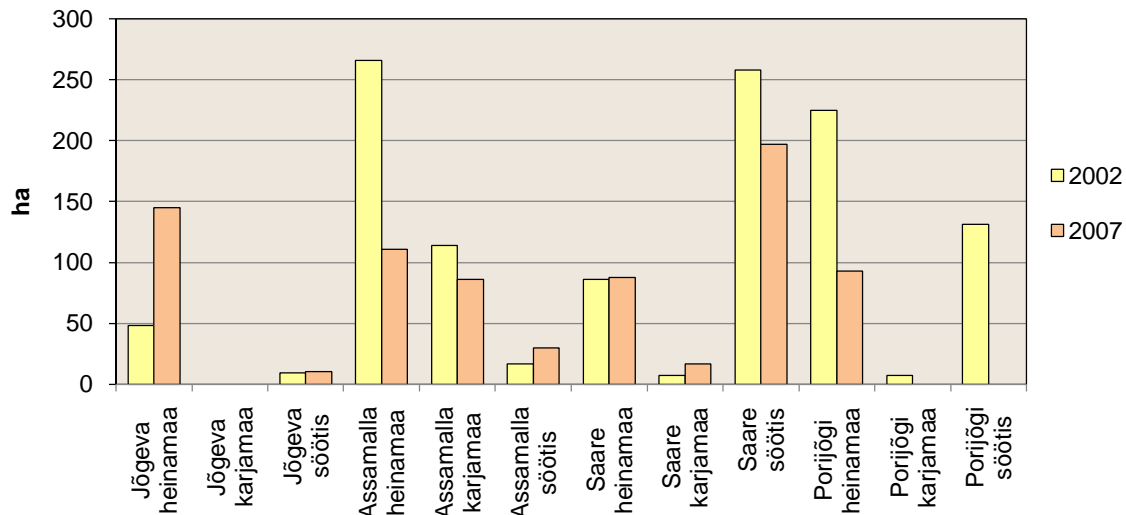
2007. aasta oli ilmastikutingimuste poolest mullaelustikule soodne, mullaniiskus oli sobilik vihmaussikoosluste normaalseks arenguks. Vihmaussikoosluste liigirikkus oli 2007. aastal kõrge ja vihmausside arvukus võrreldes 2002. aastaga suurem.

TÄHELEPANU VAJAVAD FAKTID

- * Heinamaa osakaal on tugevasti vähenenud Porijõe ja Assamalla seirealadel. Seevastu Jõgeva seirealal on heinamaa osakaal kasvanud.
- * Saare seirealal on tähelepanuväärne vana söötis maa uuesti kasutuselevõtmine põllumaana.
- * Metsamaa pindala on kõige püsivam olnud Jõgeva seirealal, enim on metsamaa hulk suurenenud Saare ja Porijõe seirealadel. Saare seirealal on metsamaa pindala suurenenud peamiselt mitmeid aastaid söötis olnud põldude arvelt, Porijõe seirealal aga jõeäärsete võsastunud heinamaade arvelt.
- * Mullaelustiku parameetrite alusel kuulusid Saare seireala maastikud looduslike rohumaade ja haritavate maade rühma, Porjõe maastikud looduslike rohumaade, haritavate maade ja väga tugevalt mõjutatud alade rühma, Assamalla maastikud haritavate maade rühma ning Jõgeva maastikud haritavate maade ja väga tugevalt mõjutatud alade rühma.
- * Hoolimata 2007. aasta keskmisest madalamast kimalaste arvukusest ja liigirikkusest, esines Jõgeva ja Assamalla transektil suhteliselt arvukalt pikasuiselisi kimalasi. Pikasuiselised kimalased on olulised põllumajanduskultuuride tolmeldajad, kuid nende arvukus on viimasel ajal mitmel pool intensiivse põllumajandusega aladel märkimisväärselt langenud.

SUUNDUMUS

Joonis 34. Seirealade kõlvikuline struktuur 2002 ja 2007. aastal.

TEEMAKAARDID

- Assamalla, Jõgeva, Porijõe ja Saare seirealade kõlvikuline struktuur 2002. aastal
- Assamalla, Jõgeva, Porijõe ja Saare seirealade kõlvikuline struktuur 2007. aastal
- Eesti Maaelu Arengukava põllumajandusliku keskkonnatoetuse seirealade kõlvikuline struktuur 2007. aastal

LISAINFO

- Põllumajandusuuringute Keskuse kodulehekülg
- Koorberg, P., Vask, K., Sepp, K. 2005 Changes in landscape structure and visual appearance of farms in Estonia in response to participation in agri-environmental measures. Estonian Agricultural University (Põllumajanduslike keskkonnameetmete rakendamise seotud muutused Eesti maastike struktuuris ja talude välisilmes. Eesti Põllumajandusülikool). In/väljaandes: Rural development 2005. Proceedings of the Rural Development Conference 2005. Võrguteavik (pdf).
- Environmental Quality Criteria for Agricultural Landscapes. Swedish Environmental Protection Agency (Põllumajandusmaastike keskkonnakvaliteedi kriteeriumid. Rootsi Keskkonnakaitse Agentuur). 2007. Võrguteavik (pdf).

MULLAELUSTIKU SEIRE

aruanded

ÜLDHINNANG

2007. aasta oli mullaelustikukooslustele ilmastikutingimuste poolest soodus, enamasti mullaniiskus ei limiteerinud vihmaussikoosluste normaalset arengut. Vihmaussikoosluste liigirikkus oli kõrge, looduslikes kooslustes olid esindatud kõik kolm eluvormi (epigeilised, endogeilised ja aneetsilised eluvormid).

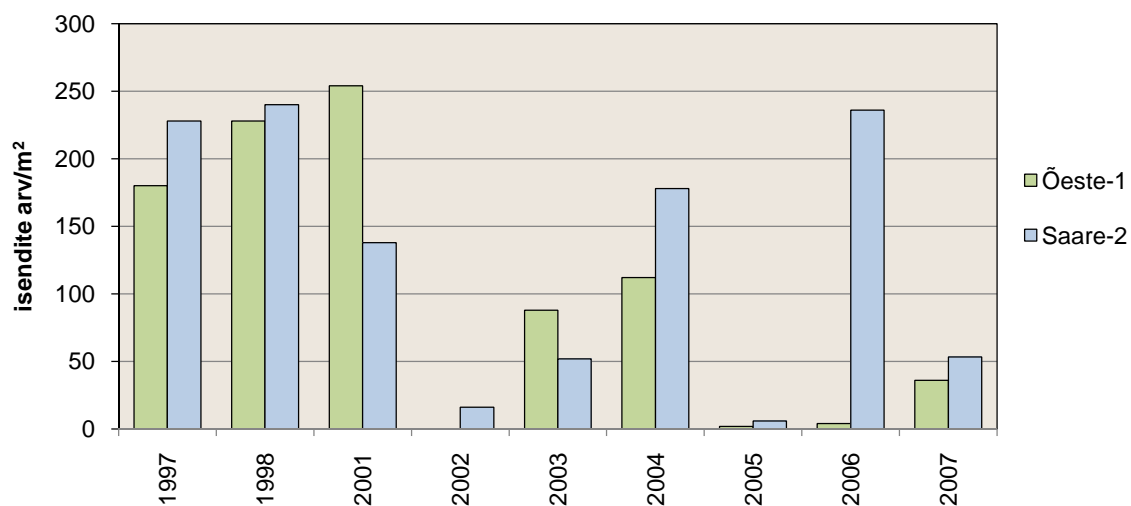
Kõige liigirohkemad olid inimtegevusest mõjutamata looduslikud rohumaad, kus leiti kuni 7 liiki vihmausse. Põllumajandusliku tegevuse poolt mõjutatud rohumaadel esines 2 – 5 liiki vihmausse, haritavatel muldadel oli liike 3-4. Üksikutel liivmuldadega aladel jäi vihmausside arvukus madalaks või ussid puudusid. Mikroobikoosluse biomass (SIR) oli suurim looduslikel madala intensiivsusega karjatatavatel rohumaadel. Mikroobikoosluse biomassi ja hingamise aktiivsuse näitajaid võis pidada keskmisteks.

TÄHELEPANU VAJAVAD FAKTID

- * Saare, Karula ja Endla sirealadel olid nii vihmaussikoosluste kui ka liikide näitajad keskmised. Mikroobikoosluste hingamise aktiivsus oli Saarel ja Karulas madal, Endlas keskmine.
- * Õeste seirepunktis oli vihmaussi liikide arv väike. Esindatud olid vaid kõige tolerantsemad vihmaussiliigid *Aporrectodea caliginosa* ja *Aporrectodea rosea*. Vaatlusperioodi (1997–2007) jooksul võib täheldada vihmaussikoosluste arvukuse ja liikide arvu vähenemist.
- * Lahemaal oli vihmausside arv koosluses ja liikide arv väga madal.
- * Väga liigirikas oli Vigala vihmaussikooslus.
- * Soomaal puudusid kõrge põhjaveetaseme tõttu aneetsilised liigid.
- * Matsalu kahel vaatlusalal oli liikide arv ja vihmausside arv koosluses madal, ühel vaatlusalal aga üleujutuste puudumise tõttu kõrge.
- * Mikroobikoosluse biomassi ja hingamise aktiivsuse väärtused olid kõrged Õeste, Lahemaa, Soomaa ning Matsalu seirealadel.

SUUNDUMUS

Joonis 35. Vihmausside üldarvukus valitud seirealadel 1997–2007 (isendite arv/m²)

TEEMAKAARDID

- Mulla mikroobikoosluse biomassi aktiivsus riikliku keskkonnaseire põllumajandusmaastike ja mullaelustiku seire ning MAK PKT seirealadel 2007. aastal

LISAINFO

- Toomas Kukk. Muld on vaese mehe vihmamets. Eesti Loodus 2004/09
- Põllumajandusuuringute Keskus
- Eurosoils

TOLMELDAJATE SEIRE

[aruanded](#)

ÜLDHINNANG

Tolmeldajate kooslusi seirati 2007. aastal 22 seirealal. Seirealadele paigutati suve alguses pillirookõrtest valmistatud püünispesad ning registreeriti kõik õistaimed. Selleks käidi kõik alad suve keskel ja lõpus läbi.

Seire eesmärgiks on püünispesades pesitsevate tolmeldajate liigilise mitmekesisuse muutuste tuvastamine sõltuvalt kooslustes ja maastikes toimuvatest muutustest. Samuti tolmeldajate populatsioonide arvukuse dünaamika jälgimine võimalikult pika aja vältel ning tolmeldajate liikide leviku dünaamika jälgimine.

Astlaliste arborikoolsete tolmeldajate seiret püünispesades viidi läbi 22 alal. Kuna suvel püütud tolmeldajate ja nende pesaparasitide väljakasvatamine kestab järgmise aasta kevadeni, saab andmeid liikide kohta esitada alles pärast seda.

LISAINFO

[Kimalased põllumajandusmaastikes](#)

OHUSTATUD TAIMEKOOSLUSTE (NATURA2000 KOOSLUSED) SEIRE: LOOPEALSED

[aruanded](#)

ÜLDHINNANG

Lookoosluste seires olid 2007. aastal kordusseire aladest vaatluse all Mihkli ja Kaliküla seirealad. Seire tulemused näitavad, et loopealsete olukord on üldiselt väga halb.

TÄHELEPANU VAJAVAD FAKTID

- * Seirealadel traditsioonilist majandamist ei toimu ning alad võsastuvad ja kadastuvad.
- * Viimase kümne aasta jooksul on oluliselt vähenenud liigirikka looniidukoosluse pindala.

TEEMAKAARDID

- 2007. aastal seire all olnud Natura2000 koosluste seisund ja looduskaitse väärtus (aruniidud, rannaniidud, luhad)

LISAINFO

- [Loodusmuuseum. Eesti niidud ja loopealsed](#)
- [Pärandkoosluste Kaitse Ühing. Alvarid](#)

OHUSTATUD TAIMEKOOSLUSTE (NATURA2000 KOOSLUSED) SEIRE: NÕMMENIIDUD

aruanded

ÜLDHINNANG

Ainukeseks tõeliseks nõmmeniidu koosluseks 2007. aastal oli Tuhu. Teised niidud klassifitseerusid muudesse kooslustesse.

TÄHELEPANU VAJAVAD FAKTID

- * Tuhu nõmmeniitu ohustab mändidega kinnikasvamine.
- * Karuse-Linnuse, Lahemaa, Jaanirahva ja Matsalu nõmmeniidud osutusid aruniitudeks.

TEEMAKAARDID

- 2007. aastal seire all olnud Natura2000 koosluste seisund ja looduskaitse väärtus (aruniidud, rannaniidud, luhad)

OHUSTATUD TAIMEKOOSLUSTE (NATURA2000 KOOSLUSED) SEIRE: PUISNIIDUD

aruanded

ÜLDHINNANG

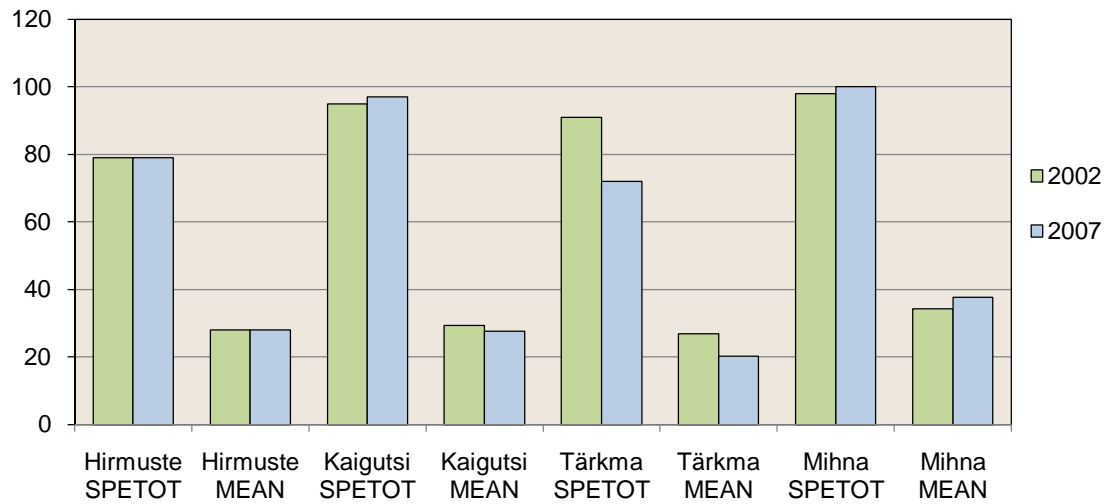
Ruuduseire raames tehti 2007. aastal kordusseiret Hirmuste, Mihna, Kaigutsi ja Tärkma niitudel. Hirmuste ja Kaigutsi olid liigirikkuselt üsna stabiilsed, Kaigutsi olukord pole mittemajandamise tõttu märgatavalt halvenenud. Tärkma seirealal on alates 1995. aastast liikide arv pidevalt vähenenud. Puisniitude seisundit hinnati kokku 22 alal, millest ühel hinnati taastamine perspektiivituks. Ülejäänud aladel (mis klassifitseerisid puisniitudena), peeti taastamist enamasti võimalikuks ja mõttekaks.

TÄHELEPANU VAJAVAD FAKTID

- * Kaigutsi ja Tärkma on olnud niitmata ca 15 aastat. Tärkma puisniidu seirealal on rohustu muutunud lopsakamaks ja liigivaesemaks, samas võsastub puisniit aeglaselt.
- * Mihna liigirikkuse kasvu taga võib olla puisniidu laiendamine viimastel aastatel. Väidetavalt on ala pidevalt niidetud vähemalt viimase paarikümne aasta jooksul. Ka Hirmuste seireala on pidevalt niidetud.
- * Laiküla seirealal on puisniidu taastatavust hinnatud perspektiivituks, kuna alal pole säilinud puisniidule omaseid tunnuseid. Kunagi oli alal ilmselt paiknenud üksikute puudega karjamaa. Samas on alale antud üsna kõrge hinnang esteetilise väärtuse osas.
- * Kõige esinduslikemateks puisniitudeks on nimetatud Tärkma, Tamsi, Mäe-Meeritse, Mihna ja Hirmuste puisniite. Kõige vähemesinduslikeks on klassifitseeritud Laiküla, Poanse ja Uuemõisa niidud.

SUUNDUMUS

Joonis 36. Muutused liikide koguarvus (SPETOT) ning keskmises liigirikkuses 1 m² prooviruudul (MEAN) Hirmuste, Mihna, Kaigutsi ja Tärkma seirealadel

TEEMAKAARDID

- 2007. aastal seire all olnud Natura2000 koosluste seisund ja looduskaitse väärtus (aruniidud, rannaniidud, luhad)

LISAINFO

- [Pärandkoosluste Kaitse Ühingu kodulehekülj. Puisniidud](#)

OHUSTATUD TAIMEKOOSLUSTE (NATURA2000 KOOSLUSED) SEIRE: LAMMINIIDUD

aruanded

ÜLDHINNANG

Kuna seisundiseiret on luhaniitutele tehtud alates 2005. aastast, siis võrdlusandmed varasemast perioodist puuduvad. Mitmed 2007. aastal vaatluse all olnud luhaniitudest ei kuulunud vastavasse elupaigatüüpi, mille peamiseks põhjusteks on pikaajaline hoolduse puudumine niitudel ja sellest tulenev võsastumine, metsastumine ning soostumine. Samas on sellistel aladel kõrge väärtus puhveraladena või maastikukompleksidena.

TÄHELEPANU VAJAVAD FAKTID

- * Suitsu-Penijõe luht (Matsalu, Kirikuküla) oli 2007. aastal heas seisundis ning tänase olukorra jätkudes stabiliseeruvad sealsed kooslused veelgi. Suitsu-Penijõe luhaniidul on maakasutus viimastel aastakümnetel olnud mitmekesine, see on nii ekstensiivistunud kui kohati taas intensiivistunud. Taasintensiivistunud on karjatamine.
- * Karvoja luhaniit (Kiilaspere küla, Raplamaa) on säilinud osaliselt. Ala kujutab endast sisuliselt niitude ja nõlvametsade kompleksi, millest luhaniitude osa on väheväärtuslik. Kui maakasutus jätkub endisena, võsastub paratamatult ka senisäilinud luhaniidu osa. Niitmist võiks toetada pigem nõlvaniitudel, sest maastikukompleksina on ala huvitav ning vääriks enam tähelepanu. Ala klassifitseerimine luhaniiduna ja edasine säilitamine Natura2000 andmebaasis ei ole aga õigustatud.
- * Valgu jõe luhaniite sisuliselt enam ei eksisteeri – praktiliselt kogu ala katab kõrgrohustu ja mitmeaastased puud. Kohalike elanike sõnul pole ala majandatud juba paarkümmend aastat. Ala on hakanud omandama väärtusliku lammimetsa tunnusoone.
- * Kasari jõe luhaniidud on samuti säilinud vaid osaliselt, väärtuslikumad on kaldavalli niidud. Erilist tähelepanu tuleks pöörata vanajõgede avatuna hoidmisele, säilitamiseks sobivaid elutingimusi kahepaiksetele ja lindudele.
- * Kohatu lamminiit ei kvalifitseeru luhaniiduks pea üheski lõigus, samas on alal suur maastikuline väärtus mitmekesise erinevate koosluste kompleksina.
- * Pajaka ja Angerja seirealade puhul on tegemist luhasoodega. Pajaka kunagistest suurtest niidetavatest luhtadest on säilinud vaid osa, mida looduskaitseliste tööde raames hooldatakse. Suur osa alast on inimese poolt ümber kujundatud või võsastunud. Hiie tammiku ümbruses paiknevad niidetud alad, sealse sooniidu koosluse taastamiseks oleks vaja vähendada kuivenduse mõju ja kinni ajada kuivenduskraavid.

TEEMAKAARDID

- 2007. aastal seire all olnud Natura2000 koosluste seisund ja looduskaitsealine väärtus (aruniidud, rannaniidud, luhad)

Koosluste seire

LISAINFO

[➤ Pärandkoosluste Kaitse Ühingu koduleht. Lamminiidud](#)

OHUSTATUD TAIMEKOOSLUSTE (NATURA2000 KOOSLUSED) SEIRE: RANNANIIDUD

aruanded

ÜLDHINNANG

2007. aastal olid seiratavateks piirkondadeks Tahkuranna rannaniit, rannaniidud Riguldist Österbyni ning Pullapää-Pinukse rannaniit. Ükski seiratav ala ei vastanud Loodusdirektiivi elupaigatüübi 1630 järgi rannaniidule seatud nõuetele. Seiratud rannaniidud on valdavalt kasutusest välja jäänud ning roostunud. Kohati on rannaniidule iseloomulik taimestik siiski säilinud. Kõik 2007. aastal seire all olevad niidud oleksid keskmiste jõupingutustega taastatavad.

TÄHELEPANU VAJAVAD FAKTID

- * Tahkuranna roostunud rannaniidu taastamiseks oleks vajalik roostik niita või põletada ning alustada karjatamist või jätkata iga-aastaste niitmistega. Rannaniidu taastamise muudab komplitseerituks selle suur pindala.
- * Riguldi rannaniidud on majandamata ning neid katab pilliroog. Hara lahe rannaniidud on valdavalt roostunud, vaid Vööla lõigu ümbruses on mingi iseloomulik rannaniidu taimestik säilinud. Ka Österby rannaniit osutus roostikuks, mille sees on väikesi roog-aruheina laiike.
- * Umpa rannaniite Paslepa lahe ääres katavad tihedad roostikud. Siiski on ala botaaniliselt väärtuslik, sest siin esinev väga varieeruv mikroreljeef tingib ka taimkatte laikude varieeruvuse.
- * Mõõduka tallamise tulemusel esineb Ramsi seirealal veepiiri läheduses veidi tüüpilisi rannaniidu liike (tuderluga, rand-teeleht), ala kõrgem osa on aga rannaluide.
- * Pullapää-Pinukse rannaniit on valdavalt majandamata, kuid väikesel märgistatud eramaa tükil on siiski rannaniit niidetud ja madalmurus. See väljendub ka liigilises koosseisus (väike maasapp, tuderluga, randaster, rand-õisluht, rannikas, harilik soolarohi).

TEEMAKAARDID

- 2007. aastal seire all olnud Natura2000 koosluste seisund ja looduskaitse väärtus (aruniidud, rannaniidud, luhad)

LISAINFO

- [Pärandkoosluste Kaitse Ühingu kodulehekülj. Rannaniidud](#)
- [Eesti taimed \(õppematerjal põhikooli- ja gümnaasiumiõpilastele\)](#)
- [Rannap, R., Briggs, L., Lotman, K., Lepik, I. Rannap, V. 2004. Coastal Meadow Management. Best Practice Guidelines. Ministry of the Environment of the Republic of Estonia \(Rannaniitude majandamine. Juhtnõõrid. \). Tallinn. ISBN 9985-881-26-5.](#)

OHUSTATUD TAIMEKOOSLUSTE (NATURA2000 KOOSLUSED) SEIRE: ARUMETSAD

aruanded

ÜLDHINNANG

2007. aastal teostati seiret Muraste, Viimsi, Tsitre, Muuksi ja Kolga pangametsades, millest kordusseire andmed olid vaid Muuksi pangametsa kohta. Üldiselt sai puistuid hinnata püsivateks. Vaid Kolga seirealal võis täheldada kuuse väljalangemist ülarindest.

TÄHELEPANU VAJAVAD FAKTID

- * Muraste lääneosas jätkub pangametsas kuuse väljalangemine. Harva esineb *Cotoneaster rannensis*, kuna see on varjatud suurte puude poolt. Kamardumise tõttu on hääbumas *Dianthus superbus*.
- * Viimsi seirealal on inimõju tuntav pargipoolses lõunaosas ja põhjaosas, majaka ümber. Võsastumine pole alanud.
- * Tsitre seirealal on inimõju nõrk. Idaosas arenev pangametsakooslus. *Lunaria rediviva* populatsioon on laienev.
- * Muuksi seirealale jääv rusukalde sanglepik on hakanud hõrenema. Pangametsas on inimõju nõrk.
- * Kolgas leidus ohtralt kuusemurdu ja värsket lamapuitu. Ülarindes oli valitsev pärn, alusmetsas kuuse järelkasv.

TEEMAKAARDID

- 2007. aastal seire all olnud Natura2000 koosluste seisund ja looduskaitseline väärtus (metsad, sood ja rabad)

LISAINFO

- [Eesti metsad. Arumetsad](#)

OHUSTATUD TAIMEKOOSLUSTE (NATURA2000 KOOSLUSED) SEIRE: RABAD

aruanded

ÜLDHINNANG

2007. aastal olid vaatluse all Piiumetsa, Selisoo, Väätša, Leigri, Mustjärve, Nõlvasoo, Nõmme, Pihla-Kaibaldi, Pilkuse ja Tellissaare rabad. Valdavalt on rabade seisund hea ja looduskaitseline väärtus kõrge. Parimas seisundis on Leigri, Tellissaare ja Piiumetsa rabad. Pihla-Kaibaldi looduskaitseala rabadest on väga kõrge looduskaitse väärtusega Määvli raba ja Pihla raba põhjaosa. Inimmõju avaldub rabades enamasti kuivenduskraavide kaudu – seda eelkõige soode servaaladel, mis on kaasa toonud kanarbiku ja tupp-villpea suurenenud osakaalu. Väätša raba keskosas ning Mustjärve ja Pilkuse rabas toimub kuivenduse mõjul metsastumine. Rabade hüdroloogilise seisundi parandamiseks tuleks olemasolevaid kuivenduskraave sulgeda.

TÄHELEPANU VAJAVAD FAKTID

- * Piiumetsa raba vanad kraavid alandavad veetaset, põhjustades puurinde tihenemist. Ka Mustjärve rabas on täheldatav ilmne kuivenduskraavide mõju, mille tõttu toimub soosal metsastumine. Väätša raba keskosas on kiirenenud mändide kasv ning alanenud laugaste veetase. Nii Nõlvasoo kui Nõmme rabade servades on märgata kuivenduse mõju, mis väljendub suurenenud kanarbiku ja tupp-villpea osakaalus.
- * Seli raba on valdavalt tuntava inimõjuga, vaid lõunapoolset osa iseloomustab kuivenduse kaudne mõju. Säilitada tuleks praegune kaitsekorraldus. Ka Tellissaare ja Leigri raba on inimtegevusest vähe mõjutatud ning heas seisundis, Leigri raba vana kuivenduskraav on peaaegu kinni kasvanud.
- * Pihla-Kaibaldi rabasid mõjutab paiguti negatiivselt kuivendus, seda eelkõige Pihla raba keskosas, mis külgneb turbakaevandusalaga. Pilkuse raba iseloomustab mändide vohamine ja sookailu massiline levik, mistõttu endine puis-mättaraba on kaotanud looduskaitse väärtuse.

TEEMAKAARDID

- 2007. aastal seire all olnud Natura2000 koosluste seisund ja looduskaitse väärtus (metsad, madalsood, rabad)

LISAINFO

- [Eesti sood \(temaatiline kodulehekül\)](#)

OHUSTATUD TAIMEKOOSLUSTE (NATURA2000 KOOSLUSED) SEIRE: MADALSOOD

[aruanded](#)

ÜLDHINNANG

2007. aastal seirati Osõtsuu, Undama, Lüübnitsa, Kämbla, Kiviloo, Niitvälja, Paraspõllu, Parila ja Silmsi madalsoosid. Valdavalt oli madalsoode üldine seisund keskmine. Väga heas seisundis on vaid Varangu madalsoo, heas seisundis on Osõtsuu, Kämbla, Niitvälja ning osaliselt ka Lüübnitsa ja Paraspõllu madalsood. Peamiseks negatiivseks suundumuseks on karjatamise ja niitmise lakkamine endistel sookarjamaadel ja -heinamaadel ning madalsoode võsastumine. Samuti on madalsoode seisundile negatiivset mõju avaldanud kuivendamine.

TÄHELEPANU VAJAVAD FAKTID

- * Undama madalsoos vohab pilliroog. Tingituna kuivenduskraavidest on sooala võsastuv ning taastamine ilmselt raske. Ka Lüübnitsa madalsoo on paiguti võsastuv. Võsastuv osa vajaks majandamist mõõduka karjatamise või niitmise näol. Kämbla madalsoo on praegu heas seisundis, kuid niitmise ja karjatamise lakkamise tõttu samuti võsastumas.
- * Kiviloo sooala mõjutab tugevalt Jägala jõe veekanal, mille kuivendava mõju tõttu on kooslus muutumas madalsoometsaks. Niitvälja madalsoos on põõsarinne hetkel tagasihoidlik, kuid soole on pikaaegselt mõju avaldanud nõrk kuivendus, mis toob kaasa kiireneva võsastumise. Paraspõllu madalsoos on kuivenduse mõju kohati tugev. Lisaks on Paraspõllu soosalal sõidetud ATV-ga ning tekitatud kooslusele kahju. Nii Parila soo kui Silmsi madalsooniit on tugevasti võsastunud.
- * Varangu madalsoo on väga kõrge looduskaitse väärtusega väga heas seisundis soo, kus leidub rikkalikult kaunist kuldkinga, samuti lõhnavat käoraamatud ja soo-neiuvaipa. Soos tuleb jätkata ranget kaitsetegevust seal leiduvate käpaliste kaitseks.
- * Nii Osõtsuu õõtsiksoo kui siirdesoo seisund on hea. Osõtsuu siirdesoo on toimunud veetaseme tõus, seda eeldatavalt kobraste tegevuse tulemusena.

TEEMAKAARDID

- 2007. aastal seire all olnud Natura2000 koosluste seisund ja looduskaitse väärtus (metsad, madalsood, rabad)

LISAINFO

- [Eesti sood \(temaatiline kodulehekülj\)](#)